

зброю, аб'ядноўваліся ў „Саюз былых абароннікаў усходніх ускраін“, выконвалі паліцэйскія, адміністрацыйныя і антыдывэрсійныя функцыі. Усяго ў Заходняй Беларусі было „асаджана“ каля 9-цёх тысяч такіх каляністаў разам зь сем'ямі. Мэтай гэтай акцыі было змяніць этнічны склад насельніцтва ў памежных раёнах, палянізаваць мясцовых беларусаў, адгарадзіцца ад Савецкага Саюзу надзейнай сыяной карэнных палякаў.

Для беларуса „асаднік“ нагадвае „расаднік“, і прытым не блакітнавокай, роднай валожкі, але калючага пустазельля-чартапалоху.

Асфальт

Сяржук Сокалаў-Воюш

Усё новае — добра забытае старое.

Слова „асфальт“ нашыя продкі ведалі яшчэ ў XII стагодзьдзі. Яно прыйшло з грэцкай мовы і тады азначала ў прадметным сэнсе рэчыва, якое звязвае будаўнічы матэрыял. Тады слова „асфальт“ у нашай мове не прыжылося. На ягоным месцы цвёрда трымалася знаёмая і зразумелая будаўнічая рошчына. Асфальт вярнуўся да нас у XX стагодзьдзі як тып дарожнага пакрыцця. Ён так прыйшоўся даспадобы савецкім кіраўнікам, што тыя пачалі знішчаць калярытныя брукаваныя вуліцы практычна па ўсёй Беларусі. Там, дзе ездзілі ўрадавыя машыны, мусіў ляжаць асфальт. Кажуць, калі кіраўнік беларускіх камуністых Пётра Машэраў вырашыў наведаць месцы свайго партызанскага мінулага — Расоншчыну, туды заасфальтавалі дарогу, а народ ад гэткага падарунка яшчэ больш пачаў шанаваньне свайго правадыра.

Доўгі час асфальт быў прывілеем вялікіх местаў. Зборнік апавяданьняў Міхася Стральцова „Сена на асфальце“, які выйшаў у 1966-ым годзе, паказваў, як вясковец жываецца з новай для яго стыхіяй. Вясковец перабіраўся ў места, а места цягнула свае асфальтавыя рукі да вёскі.

„Асфальтавымі аналітыкамі“ называюць тых, хто разважае пра вёску, але зусім яе ня ведае. „Пысай аб асфальт“ — пра ўжываньне грубай сілы. „Асфальтавая хвароба“ — слэнгавая назва сінякоў, атрыманых пры падзенні ў нецвярозым стане.

Некалі замежныя госьці былі ў захапленні ад беларускіх асфальтавых трасаў...

Аўталаўка

Сяргей Харэўскі

Аўталаўка — стары жалезны фургон, у якім развозяць спажывецкія тавары паўсядзённага попыту: хлеб, гарэлку й мыла. Часам да гэтага набору дадаюцца мацаваныя пладова-ягадныя віны, цукар, соль, крупы, печыва й цукеркі (чамусьці заўсёды нясьвежыя)... Аўталаўка — надзея на хлеб. Жалезны фургон імкне туды, дзе ўжо не пякуць свайго... Цёплы хлеб, цёплыя цукеркі, цёплая гарэлка. Горш зімою. Аўталаўка не ўсюдыход, з-за сьнегу можа і не прыехаць.

Гэтае слова паходзіць з расейшчыны. Аўтамабіль плюс лаўка. Ня блытаць з лаваю! Лаўка — па-расейску крама. Аднак назваць аўталаўку крамай